

КОНСПЕКТ
за провеждане на изпит по специалността
в докторска програма „Теория на държавата и правото“

I. Теорията на правото и понятието право

1. Общата теория на правото като наука – възникване и развитие. Предмет и система.
2. ОТП в системата на социалните науки.
3. ОТП в системата на юридическите науки.
4. ОТП и философия на правото.
5. Теории за естественото право. Обща характеристика. Направления и етапи
6. Теории на правния позитивизъм. Обща характеристика. Направления и етапи
7. Теории на правния реализъм. Обща характеристика. Направления и етапи

II. Правото и социалната среда

8. Правото и другите нормативни регулатори – възникване и развитие.
9. Правна институционализация – специфика и развитие.
10. Определение на правото.
11. Право – равенство – справедливост.
12. Право и държава. Право и принуда.
13. Право и политика. Право и икономика.
14. Правото в информационната среда.

III. Правни системи

15. Правото като система и различни правни системи.
16. Структура на правната система – правни норми, правни институти и правни отрасли.
17. Обективно и субективно право. Частно и публично право. Материално и процесуално право.
18. Правна система и система на законодателството. Съдебна практика. Правно-информационни системи.
19. Правна система и система на държавните органи. Съдебна система. Видове юрисдикции.
20. Формиране и действие на националните правни системи. Съвременни правни системи.
21. Романо-германска правна група.
22. Англо-американска правна група.
23. Система на международното публично право.
24. Правната система на Европейския съюз.
25. Универсалност и плурализъм на съвременните правни системи – взаимодействие и взаимно проникване.

IV. Източници на правото

26. Източник на правото – понятие и видове.
27. Конституцията като върховен източник на правото.
28. Законите като основен източник на правото. Видове закони.
29. Подзаконовите нормативни актове на изпълнителната власт. Видове.
30. Международните договори като източници на правото.
31. Източници на правото на Европейския съюз.
32. Решения на Конституционния съд и на ВАС с нормативно значение.

33. Тълкувателните решения на КС, тълкувателните решения и постановления на ВКС и ВАС като източник на правото.
34. Съдебният прецедент, правният обичай и правната доктрина като източници на правото.
35. Местни нормативни актове, типови договори и други форми на източници на правото.

V. Субекти на правото

36. Понятие за субект на правото. Правосубектност – понятие и форми. Правен статут и индивидуален статут.
37. Видове субекти на правото.
38. Физическо лице. Правосубектност на ФЛ. Правна индивидуализация на ФЛ.
39. Видове ФЛ.
40. Юридическо лице – понятие и правосубектност на ЮЛ. Правна индивидуализация. Видове ЮЛ.
41. Държавата като субект на правото. Правосубектност на държавата. Форми.
42. Международните организации като субекти на правото. Правосубектност на МО. Видове МО.
43. Юридическо представителство – предназначение, понятие, видове.

VI. Правни норми и правни принципи

44. Понятие за правна норма. Валидност на правните норми.
45. Правни разпоредби и правни норми. Структура на правната норма.
46. Видове правни норми.
47. Понятие за правен принцип – норми-правила и норми-принципи.
48. Функции и форми на правните принципи.
49. Видове правни принципи.

VII. Юридически факти

50. Понятие за юридически факти. Предназначение в правното регулиране.
51. Видове юридически факти според волевото съдържание.
52. Видове юридически факти според съответствието с правните норми.
53. Индивидуални юридически актове – понятие и видове.
54. Правонарушение – понятие, състав. Видове правонарушения.
55. Видове юридически факти според състава им. Фактически състав – понятие и видове.
56. Други видове юридически факти.
57. Правни презумпции и фикции.

VIII. Субективно право и правно задължение

58. Понятие за субективно право. Воля, интерес, субективно право.
59. Форми на субективните права.
60. Видове субективни права.
61. Форми на юридическите задължения.
62. Понятие за правно отношение. Структура на правното отношение. Видове правни отношения
63. Защита на субективното право. Злоупотреба с право.

IX. Тълкуване на правото

64. Понятие за тълкуването в правото.
65. Начини за тълкуване – понятие и видове.
66. Процедура на тълкуването.
67. Езиков начин за тълкуване.
68. Логически и системен начини за тълкуване.
69. Исторически и функционален начини за тълкуване.
70. Видове тълкуване според субектите.

Х. Правни процеси

71. Подготовка и приемане на нормативни актове.
72. Влизане в сила и действие на нормативните актове.
73. Отмяна и неприлагане на нормативни актове.
74. Систематизация на нормативните актове и на съдебната практика. Видове.
75. Реализация и прилагане на правото. Форми на реализация на правото.
76. Реализация на юридическата отговорност. Функции. Видове.
77. Действия по прилагане на правото. Юридически силогизъм.
78. Юридическо обосноваване. Истинност на юридическите съждения.
79. Празноти в законодателството – установяване и преодоляване.
80. Видове аналогия.

ХІ. Правото на информационното общество

81. Понятие за информационно общество. Качества на информационното общество.
82. Виртуална реалност – понятие, основни характеристики.
83. Действие на правото в информационното общество.
84. Електронно управление – понятие, основна проблематика.
85. Достъп до обществена информация. Защита на личните данни.

ІІІ. Материали за самостоятелна подготовка

Учебна литература

- Ташев, Р.* Обща теория на правото. Основни правни понятия, (Четвърто преработено и допълнено издание), С., 2010.
- Бержел, Ж.-Л.* Обща теория на правото. С., 1993.
- Бойчев, Г.* Курс по обща теория на правото. С. 2010.
- Вълчев, Д.* Лекции по Обща теория на правото., Част 1. С., 2016
- Колев, Т.* Теория на правото. С., 2015.
- Ганев, В.* Учебник по Обща теория на правото. Част 1 (Юридически факти и правни последици). Т. 2 (Правни субекти). С., 1990.
- Ганев, В.* Курс по Обща теория на правото. Увод. Методология на правото. С., 2003.
- Торбов, Ц.* Обща теория на правото, С., 2002 г.
- Торбов, Ц.* История и теория на правото. С., 1992.

Монографии и студии

- Vix, Br.,* Jurisprudence: Theory and Context. L., 1996.
- Golding, Martin P. (Editor); William A. Edmundson (Editor),* The Blackwell Guide to the Philosophy of Law and Legal Theory. L. 2004.
- Бойчев, Г.* Юридическа отговорност, С., 1995.
- Вълчев, Д.* От апология на правната норма към теория на правния ред, С., 2003.
- Вълчев, Д.* Валидност и легитимност в правото. С., 2012.
- Георгиев, В.* Публични правоотношения, С., 1998.
- Дуоркин, Р.* Да се отнасяме към правата сериозно, С., 2003 г.
- Кели, Дж.* Кратка история на западната теория на правото, С., 1998.
- Келзен, Х.* Чистото учение за правото. С., 1995.
- Kelsen, H.* General Theory of Law and State. N. Y., 1945.
- Колев, Т.* Теория на правотворческата дейност, С., 2006.
- Колев, Т.* Теория на правораздавателната дейност. Т. 1-6. С., 2010-2013.
- Милкова, Д.* Юридическа техника, С., 2002.
- Михайлова, М.* Правото – воля, субективно, нормативно, социално. С., 1993.
- Михайлова, М.* Правото в неговата цялост. С., 2013.
- Неновски, Н.* Конституцията: актуални въпроси на теорията и практиката, С., 2002.
- Раз, Дж.* Понятието за правна система, С., 2005.

- Стоилов, Я.* Институционност и ефективност на социалните норми. – Годишник на СУ, ЮФ. Т. 79, кн. 2. С., 1989.
- Стоилов, Я.* Разграничение между правни принципи и правила. – В: Научни четения на тема „Правни норми и правни принципи”. Сборник доклади от научна конференция. С.: Унив. изд.-во „Св. Кл. Охридски”, 2017.
- Ташев, Р.*, Теория на тълкуването. С., 2001.
- Хабермас Ю.*, Морал, право и демокрация, С, 1999.
- Хайек Фр.*, Право, законодателство и свобода, т. I - III, С, 1996 г.
- Ролс Дж.*, Теория на справедливостта, С, 1998.
- Кискинов, В.*, Правната система. Част I. Онтология и методология. С., 2006.
- Кискинов, В.*, Българско и европейско информационно право (сравнителен анализ). Том I. С., 2005.

Ръководител КТИП:

(Доц. д-р Петя Неделева)

Пловдив